

Mollusca-gyűjteményem anyagáról

Kovács Gyula

Abstract: *About my collection.* The author gives detailed informations about his own Mollusc-collection which is among the largest ones in Hungary. At the end of his study the author enumerates the type material of his collection and gives their origin.

A gyűjtemény alapjait 1955-ben teremtettem meg, mint végzős egyetemi hallgató főként szegedi Tisza- és Maros-hordalék anyaggal. Mivel malakofaunisztikával akartam foglalkozni, terveim között szerepelt egy jól használható magyarországi összehasonlító gyűjtemény létrehozása lehetőleg az ország különböző, jellemző tájai csiga- és kagylófaunájának begyűjtésével. Ez az elképzelésem kb. 15–20 éves rendszeres, folyamatos gyűjtőmunka eredményeként nagyjából megvalósult.

A '60-as évek közepe táján fordult érdeklődésem a külföldi recens csiga- és kagylófajok felé. Számos romániai (erdélyi) szlovákiai, ausztriai és németországi gyűjtést végeztem és ekkortájt kezdtem intenzív cserekapcsolatok kiépítésébe hazai és külföldi cserepartnerekkel egyaránt. Ezt a tevékenységemet azóta is folytatom; a hazai cseréken kívül legalább 200–250 külföldi cserét bonyolítottam le, így elég jelentős anyag birtokába jutottam Európa országainak számos részéből, továbbá Észak-Afrikából, az Amerikai Egyesült Államokból, Japánból, Ausztráliából, Thaiföldről, a Fülöp-szigetektől.

Természetesen saját gyűjtéseim eredményét különböző szaklapokban publikáltam, sokszor társszerzőkkel együttműködve (Bába, K., Domokos, T., Richnovszky, A.). Az 1971-ben indult malakológiai folyóirat a Soósiana szerkesztőbizottsági tagja voltam a jelen időkig és tevékenyen résztvettem "A magyarországi recens puhatestűek elterjedése., című, ugyancsak a Soósiana gondozásában megjelent kiadvány összeállításában is főként számos faunisztikai adat közlésével (1979).

A gyűjtemény az elmúlt évtizedek során jelentősen gyarapodott mind tétel-, mind fajszám tekintetében egyaránt. Amint már említettem, csak recens édesvízi és szárazföldi csiga- és kagylófajok gyűjtésével foglalkozom. A gyűjtemény tételszáma mintegy 17000. Ebben a csigák Prosobranchia alosztálya 826 fajjal (alfajjal), a Pulmonata alosztály Basommatophora rendje 183 fajjal (alfajjal), a Stylommatophora rendje 2138 fajjal (alfajjal); a kagylók Eulamellibranchiata rendje pedig 106 fajjal (alfajjal) van képviselve. Az anyag kb. 90%-a héjmorfológiai, 10%-a nedves preparátum (izo-propil-alkoholban konzerválva. Faj (alfaj) számára legnépesebb családok: a Hydrobiidae, a Pupillidae, az Enidae, a Clausiliidae, a Zonitidae és a Helicidae.

Az anyag tárolása a nemzetközi normák figyelembevételével fiókos szekrényekben, dobozokban, illetve fiolákban történik, az alkoholos pedig jól záró konzervesüvegekben. A típusanyagot (paratípusok), melynek száma 50 tétel, megkülönböztető színű címkékkal ellátva együtt tárolom a többi tétellel. A külföldi fajokat a Thiele- illetve Wenz-Zilch-féle rendszer, a hazaiakat a Pintér-féle rendszer alapján állítottam össze. A gyűjteményhez a jobb áttekinthetőség kedvéért gyűjtési napló és cédulakatalógusok is párosulnak. A meghatározások részben magam, részben a megbízhatónak ítélt cserepartnerek, illetve neves hazai és külföldi szakspecialisták végezték (Pintér L., Varga A., Kuiper, J. G. J., Nordsieck, H., Klemm, W., Bodon, M., Paget, O., Maassen, W., Grossu, A., Riedel, A. stb.)

A gyűjteményről több sajtópublikáció, rádió- és videofelvétel készült.

Mivel az elmúlt évben nyugdíjas lettem, a gyűjtemény fejlesztése mind fizikai, mint

gazdasági szempontból korlátozottabbá vált, azonban a külföldi cseréimet, érdekesebb hazai fajok begyűjtését a továbbiakban is szeretném folytatni.

Végezetül köszönettel tartozom mindazon kollegáknak, akik a problematikusabb fajok meghatározásában segítséget nyújtottak, valamint cserepartnereimnek, akik a gyűjtemény fejlesztését lehetővé tették.

A gyűjtemény típusanyaga

1. *Iglica gratulabunda kleinzellensis* REISCH.
Nieder-Österreich. Kleinzell im Halbachtal
1981.07.10. leg. Reischütz, P. et Stummer, A.
2. *Belgrandiella hartwigschuestti* REISCH.
Nieder-Österreich. Kleinzell, Halbachtal
„Kalter Brunnen”
Quelle 200 m NE Haus Nr. 114.
1981.07. 10. leg. Reischütz, P. et Stummer, A.
3. *Belgrandiella styriaca* REISCH.
Österreich. Steiermark. Bärenloch b. Mixnitz, Südgang
1976. leg. Stojaspal
4. *Belgrandiella angelovi* PINTÉR
Bulgaria. Balkan-Gebirge im Sipka-Pass
1967.07.27. leg. Pintér, L.
5. *Plagigeyeria klemmi* SCHÜTT
Jugoslavia, Közép-Dalmatia. Steinerac-forrás Vrogoracnál
1968.06. leg. Schütt, H.
6. *Plagigeyeria robusta* SCHÜTT
Jugoslavia. Hercegovina. Bileca: Cepelice-Quelle
1959.05.03. leg. Schütt, H.
7. *Plagigeyeria edlaueri* SCHÜTT
Jugoslavia. Sjekore Svitavsko balo mellett Metkovicnál
1963.07.23. leg. Schütt, H.
8. *Bythinella cretensis* SCHÜTT
Kréta-sziget (Rethimnon) 30 km
Rethimnon-tól D-re, Spili faluban: forrásból
1976.08.11. leg. Pintér, L. et Subai, P.
9. *Hubendickia crooki* BRANDT
Thailand. Mekong River 2 km S. of Bandan, Ubon Prov.
1967.05.08. leg. Brandt, R.
10. *Hubendickia spiralis* BRANDT
Thailand. Mekong River at Bandan, Ubon Prov.
1967.05.08. leg. Brandt, R.*
11. *Hubendickia rolfbrandti* TEMCHAROEN
Laos. Mekong at Muang Khong, Khong Island Sithandone Prov.
1969.02.29. leg. Brandt, R.*
12. *Manningiella micorsulpta* BRANDT
Thailand. Mekong at Bandan. Ubon Prov.
1967.05.09. leg. Brandt, R.*
13. *Manningiella velimirjovici* BRANDT
Laos. Mekong at Pon Pkakam-Cham Passak

- 1972.05.09. leg. Brandt, R.*
14. *Manningiella expansa* BRANDT
Laos. Mekong at Wat Muang Khong, Khong Is.
1969.02.19. leg. Brandt, R.*
15. *Manningiella rolfbrandti* TEMCHAROEN
Laos. Mekong at Muang Khong near Wat
1969.02.22. leg. Brandt, R.*
16. *Manningiella polita* BRANDT
Thailand. Mekong RIVER at Bandan leg. Brandt, R.*
17. *Pachydrobia zilchi* BRANDT
Thailand. Mun River, Ubon Prov. Ratchathani
1964.05.07. leg. Brandt, R.*
18. *Pachydrobia barayi* BRANDT
Cambodia. Mekong at Kwate
1969.05.03. leg. R. Brandt*
19. *Pachydrobia crooki* BRANDT
Thailand. Mekong at Bandan Piban, Ubon Prov.
1967.03.21. leg. R. Brandt*
20. *Pachydrobia siamensis* BRANDT
Thailand. Maenam Kwae Noi bei Ban Kao Pun.
Kanchanaburi
1963.06.23. leg. Brandt, R.*
21. *Hydrorissoia hospitalis* BRANDT
Laos. Mekong at Mouang khona wat area, Khong Island
1969.02.22. leg. Brandt, R.*
22. *Hydrorissoia zilchi* BRANDT
Thailand. Mekong at Gaeng Soi Bandan
1970.04.22. leg. Brandt, R.*
23. *Hydrorissoia trispiralis* BRANDT
Thailand. Mekong at Band DAU, Kao Ubon
1967.03.22. leg. Brandt, R.*
24. *Hydrorissoia cambodiensis* BRANDT
Cambodia. Mekong b. Sambor, N. Kratie
1969.04.05. leg. Brandt, R.*
25. *Hydrosrissoia munensis* BRANDT
Thailand. Mun River at Pilbun Mangsahan
1966.02.21. leg. Brandt, R.*
26. *Paraprososthenia dami* BRAND
Cambodia. Mekong at Sambor
1969.04.06. leg. Brandt, R.*
27. *Hydrorissoia gracilis* BRANDT
Thailand. Mekong at Dan Koa, Ubon Prov.
1968.04.26. leg. Brandt, R.*
28. *Jelienia rofbrandti* TECHROEN
Laos. Mekong at Muang Khong Wat
1969.02.29. leg. Brandt, R.*

* Megjegyzés: A R. Brandt anyag W. Maassen-től származik

29. *Jelienia crooki* BRANDT
Thailand. Mekong at Ban Dan Kao
1967.03.21. leg. Brandt, R.*
30. *Stenothyra kovatensis* BRANDT
Thailand. Prov. Ubon. Mun River b. Pibun Mangsahan
1966.02.20. leg. Brandt, R.*
31. *Stenothyra macmulleni* BRANDT
Thailand. Mekong at Bandan
1967.03.08. leg. Brandt, R.*
32. *Stenothyra fasciata* BRANDT
Thailand. Songkram River at Wanonivet
1966.02.08. leg. Brandt, R.*
33. *Stenothyra krungtepensis* BRANDT
Thailand. Klong Bang Chak at Thonburi
1964.05.28. leg. Brandt, R.*
34. *Physa parkeri* CURRIER
USA: Douglas Lake, Michigan leg. Currier
ex. coll. Mus. Zool. Harvard, USA
35. *Lymnaea pinteri* SCHÜTT
Jugoslavia. Perovo: Prespa-tó
1972.07.13. leg. Pintér, L., Subai, P., Szigethy, A.
36. *Andiniella flammulata* LOOSJES
Peru. Cerro-Huillacphata, Palca-nál,
Rio Tarma, 3100 m leg. Weyrauch
ex coll. Szekeres, M.
37. *Steeriana (Cylindronenia) huarongoensis* ZILCH
Peru. Huarongo a rio Chuncipe
és a Rio Maranon összefolyásánál, 1400 m leg. Weyrauch
ex coll. Szekeres, M.
38. *Steeriana cajamarcana solutilabrun* WEYRAUCH
Peru. Cajamamba, 2800 m leg. Weyrauch
ex coll. Szekeres, M.
39. *Temesa (Neniatrachta) angraudi mirabilis* WEYRAUCH
S-Peru. San Miguel, 7 km below Machu Picchu Rio Urubanmba, 1800 m leg. Weyrauch
ex coll. Szekeres, M.
40. *Temesa (Bequertiana) bequerti* WEYRAUCH
É-Peru. 1 km. Bambamarca-tól ÉK-re, 2800 m leg. Weyrauch
ex coll. Szekeres, M.
41. *Hemicena polinskiana cerateae* WEYRAUCH
Peru. Ainin 3 km-re Chinquian-tól É-ra,
az Aquiba vezető ösvényen, Rio Pativilca,
3300 m leg. Weyrauch
ex coll. Szekeres, M.
42. *Alopiia valachensis zagani* SZEKERES
Romania. Ciucas. Zagan-hegy.
Ny-i oldal, 1700 m
1968.07. leg. Szekeres, M. et Varga, A.

43. *Alopi* *soosiana* AGÓCSY et PÓCS
Romania. Erdély. Fogarasy-hav.
Nagyárpád-völgy
1960.08.11. leg. Agócsy, P. et Pócs, T.
44. *Vitrea riedeli* DAMJANOV et PINTÉR
Bulgaria. Strandza-hegység.
Ropotamo-folyó jobb partja
1968.07.10. leg. Pintér, L.
45. *Gyralina tsatsae* GITTENBERGER
Griechenland. Insel Korfu (=Kérkyra)
Grava Tsouca 3 km vestl. von Sokráki,
515 m. ü. M.
1977.05. leg. Gittenberger, E.
46. *Perideriopsis fallsensis* mut. *prohoba* PILSBRY
Belgian Congo, Stanleyvill
leg. Lang et Chapin
ex coll. Mus. Zool. Harvard, USA
47. *Cerion marielinum dominicanum*
CLENCH et AGUAYO
CUBA. Eastside Rio Dominica,
10 km. W. of Mariel
1950.05. leg. Clench, W. J., et Turner
48. *Cerion banesense* CLENCH et AGUAYO
Cuba. 1 mile SE of Ensenada Rio Seco,
Bañes, Oriente
1945.08.09. leg. Clench, W. J. et Aguayo, C. G.
ex coll. Mus. Zool. Harvard, USA
49. *Cerion moralesi* CLENCH et AGUAYO
Cuba. Punta de Mulas, Banes, Oriente
1945.08. leg. Clench, W. J., et Aguayo, C. G.
50. *Cerion sisal* CLENCH et AGUAYO
Cuba. Eastside, Boca de Rio Mosquito,
Mariel
leg. Clench, W. J., et Aguayo, C. G.
ex coll. Mus. Zool. Harvard, USA
51. *Cerion malonei* CLENCH
Bahamas. 3,5 mlie SE of Simms Long Id.
1936.07. leg. Russel et Foster
ex coll. Mus. Zool. Harvard, USA
52. *Cerion eximium* MAYEN
Bahamas. Arhurstown, Cat. Id. Huntington
1935.07. leg. Clench, W. J., et Russel
ex. coll. Mus. Zool. Harvard, USA53.
- 53 *Cerion alboiti* CLENCH et AGUAYO
Cuba. Puncta del Fuerte Eastside, Boa de Rio
Mosquito, Mariel. Entrace to Bañes Bay
1945.08. leg. Clench, W. J., et Aguayo, C. C.
ex coll. Mus. Zool. Harvard, USA
54. *Cerion piraticus* CLENCH
Bahamas. Timber Bay,
1 mile NW of NE Point Mariguana
leg. Williams, E.
ex. coll. Mus. Zool. Harvard, USA

55. *Cerion chaplini moreleti*
 CLENCH et AGUAYO
 Isle of Pines. Punt del Este
 leg. Torre, C.
 ex coll. Mus. Zool. Harvard, USA
56. *Urocoptis yaguajayensis*
 TORRE et BERMUDEZ
 Cuba. Santa Clara Prov.
 leg. Torre, C.
 ex coll. Mus. Zool. Harvard, USA
57. *Urocoptis livida atkinsi*
 TORRE et CLENCH
 Cuba. Vilches Pontrero Central Soledad,
 Cienfuegos
 leg. Torre, C.
 ex coll. Mus. Zool. Harvard, USA
58. *Papuina (Megalacron) warrenae*
 CLENCH et TORRE
 Bismark Islands. Boang Island, Tanga Grong
 leg. Torre, C.
 ex coll. Mus. Zool. Harvard, USA
59. *Monacha venusta* PINTÉR
 Bulgaria. Ropotamo-folyó jobb partja
 1968.07.14.
 leg. Pintér, L.
60. *Monacha (?) pilosa* PINTÉR
 Bulgaria. Veselic falu ésx Ropotamo-folyó között
 1969.07.12.
 leg. Pintér, L.
61. *Helicopsis austriaca* GITTENBERGER
 Nieder-Österreich. Sieding bei Ternitz
 1966.10.05.
 leg. Klemm, W.
62. *Hygromia kovacsi* VARGA et PINTÉR
 Dobož (Békés m.) Marói-erdő: tölgyes avar.
 1964.05.15.
 leg. Kovács, Gy.

KOVÁCS Gyula
 Békéscsaba
 Deák u. 6.
 H-5600